

Sygn. akt II CSK 682/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lipca 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Wojciech Katner

SSN Iwona Koper

w sprawie z powództwa Michała S.
przeciwko Miastu Ł.
o zadośćuczynienie, odszkodowanie, rentę i ustalenie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 7 lipca 2011 r.,
skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 15 czerwca 2010 r.,

uchyla zaskarżony wyrok w części:

- 1. oddalającej powództwo (pkt I. 3) i apelację powoda (pkt II)
w zakresie roszczeń o:**
 - a) zadośćuczynienie ponad kwotę 300.000 (trzysta tysięcy)
zł z ustawowymi odsetkami;**
 - b) rentę ponad kwotę 1.200 (tysiąc dwieście) zł za okres od
dnia 1 czerwca 2010 r. z ustawowymi odsetkami;**

2. zasądzającej skapitalizowaną rentę w kwocie 115.200 (sto piętnaście tysięcy dwieście) zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15 czerwca 2010 r. (pkt I. 1 lit. c);
3. orzekającej o kosztach procesu za obie instancje (pkt I. 4 i 5, pkt III, IV) i przekazuje sprawę w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Małoletni powód Michał S., po ostatecznym sprecyzowaniu powództwa, wniósł o zasądzenie od pozwanego Miasta Ł.: kwoty 600.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, kwoty 200.000 zł tytułem odszkodowania, renty z tytułu zwiększonych potrzeb w wysokości 1.200 zł miesięcznie poczynając od dnia złożenia pozwu do sierpnia 2009 r. oraz w kwocie po 2.000 zł miesięcznie poczynając od września 2009 r., płatnej do dziesiątego dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat. Na wypadek uznania, że wydatki uzasadniające żądanie renty nie mieszczą się w katalogu zwiększonych potrzeb, wniósł o zasądzenie tytułem odszkodowania kwoty 63.910 zł z ustawowymi odsetkami od dnia zgłoszenia żądania. Ponadto żądał ustalenia na przyszłość odpowiedzialności strony pozwanej.

Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2009 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo w całości.

Sąd ustalił, że w dniu 8 lipca 1999 r. Ida S., będąc w drugiej ciąży, została przyjęta do Oddziału Ginekologicznego Szpitala w Ł. Po badaniu pacjentka została zakwalifikowana do zabiegu założenia szwu okrężnego na szyjkę macicy. W dniu 9 lipca 1999 r. wykonano zabieg, a po nim zastosowano leczenie farmakologiczne ampicyliną. Ida S. zgłosiła się ponownie do tego szpitala w dniu 9 sierpnia 1999 r. z powodu płamienia dróg rodnych. Po przeprowadzeniu w dniach 10 – 17 sierpnia czterech badań usg nie stwierdzono przedwczesnego oddzielenia się łożyska. W badaniu z dnia 11 sierpnia stwierdzono, że założony u Idy S. szew jest luźny, a w kolejnych badaniach stwierdzono dobry stan ogólny u ciężarnej. Po tym jak w dniu 17 sierpnia w godzinach nocnych u Idy S. wystąpiło obfite krwawienie z dróg rodnych, stwierdzono urodzenie pęcherza płodowego do pochwy mimo założonego szwu. Zdjęto zsunięty szew i zalecono kroplówkę z Oxytocyny, na co pacjentka nie wyraziła zgody. Po pojawieniu się regularnego bólu w podbrzuszu nakłuto pęcherz, co spowodowało odejście wód płodowych w ilości 400 – 500 ml i stwierdzono, że główka płodu przylega do wchodu. W dniu 18 sierpnia 1999 r. Ida S. urodziła syna

o wadze 450 gram z oznakami życia. Po pierwszym badaniu stwierdzono ciężki stan ogólny powoda – cechy niedojrzałości, brak odruchu chwytного i Moro, wzmożony wysiłek oddechowy. Po umieszczeniu wcześniaka w inkubatorze przeprowadzano obserwacje. Po ostatniej obserwacji powód został przeniesiony na Oddział Intensywnej Terapii i Anestezjologii Szpitala Klinicznego nr [...] w Ł., gdzie przebywał do 10 grudnia 1999 r. Z uwagi na niewydolność oddechową zastosowano u powoda tlenoterapię bierną, wspomaganie typu CPAP. W badaniach stwierdzono cechy skrajnej niedojrzałości ośrodkowego układu nerwowego, zmiany zapalne w płucach, martwicze zapalenie jelit i cechy uszkodzenia wątroby. Pod koniec trzeciego miesiąca życia odłączono wspomaganie oddechowe. W konsultacji okulistycznej rozpoznano retinopatię wcześniaczą V stopnia.

Małoletni powód cierpi na obuoczną ślepotę. U małego występuje niedowład refleksoryczny kończyn dolnych związany ze znacznym wcześniactwem i zaburzeniami neurologicznymi. Ma on charakter trwały i utrzymuje się w niewielkim stopniu (20%). Jedynym schorzeniem ortopedycznym powoda jest nawykowe opuszczanie głowy, co ma związek z jego ociemniałością.

W dacie narodzin powoda II Szpital Miejski w Ł. był jednostką organizacyjną Miasta Ł.

Sąd Okręgowy po przeanalizowaniu przesłanek odpowiedzialności opartej na art. 420¹ § 2 k.c. uznał, że nie zachodzi związek przyczynowy między działaniami lub zaniechaniem personelu medycznego szpitala a szkodą w postaci uszczerbku na zdrowiu powoda. Dotyczyło to zarówno opieki przed, w trakcie, jak i po narodzinach powoda. Chociaż szpital był placówką medyczną o niedostatecznym stopniu preferencji, to w bardziej wyspecjalizowanej jednostce nie można było podjąć wobec matki powoda skuteczniejszych procedur zapobiegających przedwczesnemu porodowi. Sąd wykluczył także by przedwczesny poród był normalnym następstwem zaniedbania polegającego na niezastosowaniu terapii antybiotykowej celowanej. Przyjął, że wszelkie negatywne następstwa na zdrowiu powoda były wynikiem jego niedojrzałości w dacie porodu.

Wyrokiem z dnia 15 czerwca 2010 r. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od Miasta Ł. na rzecz Michała S. 300.000 zł tytułem zadośćuczynienia, 63.910 zł tytułem odszkodowania, 115.200 zł tytułem skapitalizowanej renty z ustawowymi odsetkami od dnia 15 czerwca 2010 r. od wszystkich wyżej wymienionych kwot, rentę na zwiększone potrzeby w kwocie po 1.200 zł miesięcznie płatną z góry do dnia 10 – każdego miesiąca, poczynając od pierwszego czerwca 2010 r. i na przyszłość, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminu płatności którejkolwiek z rat. Ponadto ustalił, że Miasto Ł. będzie ponosić odpowiedzialność za szkody, które mogą ujawnić się w przyszłości na zdrowiu powoda, a które będą pozostawać w związku przyczynowym z przedwczesnym porodem powoda. Jednocześnie oddalił powództwo oraz apelację w pozostałej części.

Sąd Apelacyjny uzupełnił ustalenia Sądu pierwszej instancji o okoliczności związane z rehabilitacją powoda, zakresem zajęć, z jakich korzysta powód i ponoszonymi przez jego rodziców wydatkami. Ustalił, że po przeprowadzce rodziny w 2007 r. w okolice W., ze względu na konieczność podjęcia przez powoda nauki w szkole dla niewidomych w Laskach, bierze on udział w zajęciach na basenie z instruktorem indywidualnym (780 zł miesięcznie), korzysta z hipoterapii (140 zł miesięcznie) i z gimnastyki korekcyjnej (420 zł miesięcznie). Zaleca się powodowi wykonywanie zajęć psychoedukacyjnych (120 zł miesięcznie) i z logopedą (200 zł miesięcznie). Rodzice kupują powodowi audiobooki (200 zł miesięcznie), zwykłe książki, papier brajlowski (14 złotych miesięcznie), czasopisma w systemie braila (120 zł rocznie). W związku z nauką powoda w szkole dla niewidomych, rodzice kupili dwie maszyny do pisania w systemie braila – jedną do korzystania w domu, a drugą do szkoły (po 2.000 zł), dwie specjalistyczne rysownice geometryczne (łącznie 187 zł), przybory kreślarskie (120 – 150 zł), komputer z mówiącym oprogramowaniem (5.000 złotych, reszta kwoty zrefundowana). Konieczny jest również zakup monitora brajlowskiego (28.000 zł), laski (1.000 zł), oprogramowania umożliwiającego skanowanie tekstu i przekładanie go na braila (4.000 zł), drukarki (ponad 25.000 zł), telefonu dla niewidomego z oprogramowaniem (łącznie 2.150 zł). Przez pierwsze trzy miesiące nauki rodzice

ponosili koszty związane z transportem syna do szkoły w Laskach (1.200 –1.500 zł).

Sąd Apelacyjny uznał, że zostały spełnione przesłanki odpowiedzialności Szpitala, za którego działania i zaniechania odpowiedzialność ponosi strona pozwana. Źródłem szkody było zachowanie personelu szpitala, w tym nieuwzględnienie tzw. przeszłości chorobowej matki powoda i zaniechanie – po założeniu szwu okrężnego – badań bakteriologicznych celem zastosowania antybiotykoterapii celowanej, co skutkowało zakażeniem dróg rodnych, a następnie przedwczesnym porodem w 24 tygodniu ciąży. Podkreślił, że przyjęcie przez Sąd Okręgowy braku adekwatnego związku przyczynowego między zaniechaniem Szpitala a uszczerbkiem na zdrowiu powoda było wynikiem błędnej analizy materiału dowodowego oraz pominięcia specyfiki procesów o szkody medyczne, w których wystarcza ustalenie wysokiego stopnia prawdopodobieństwa źródła szkody. Zasądzając na rzecz powoda kwotę 300.000 zł tytułem zadośćuczynienia Sąd Apelacyjny miał na uwadze rozmiar cierpień fizycznych i moralnych na skutek nieodwracalnej ślepoty obu oczu, w tym pozbawienie radości płynących z dzieciństwa i ograniczenie w wyborze dalszej drogi życiowej. Uwzględnił również te cierpienia, które związane były z wyleczonymi obecnie schorzeniami oraz konieczność stosowania specjalnej diety i wiążące się z nią ograniczenia. Żądanie w pozostałej części uznał za nadmiernie wygórowane.

Ustalając, że wydatki miesięczne związane ze stanem zdrowia powoda wynoszą co najmniej 1.884 zł, Sąd Apelacyjny uznał za uzasadnione żądanie renty z tytułu zwiększonych potrzeb w wysokości 1.200 zł miesięcznie w okresie od 1 czerwca 2002 r. do końca maja 2010 r. i zasądził 115.200 zł tytułem renty skapitalizowanej (1.200 zł x 96 miesięcy), a od dnia wydania wyroku i na przyszłość – rentę miesięczną po 1.200 zł. Ponadto uznał, że jednorazowe wydatki poniesione na zakup sprzętów i urządzeń niezbędnych powodowi do nauki i codziennego funkcjonowania powinny być uwzględnione w ramach jednorazowego odszkodowania i z tego tytułu zasądził żadaną kwotę 63.910 zł. Wyjaśnił, że uwzględnienie tych należności przy wyliczeniu renty prowadziłoby do jej zawyżenia w okresach przyszłych.

O ustaleniu odpowiedzialności strony pozwanej na przyszłość zadecydowały niekorzystne rokowania co do stanu zdrowia powoda.

Powód zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną w części oddalającej apelację w zakresie: nieuwzględniającym roszczenia o zadośćuczynienie do kwoty 500.000 zł, oddalającym roszczenie o rentę ponad 1.200 zł miesięcznie od dnia 1 września 2009 r. oraz w części orzekającej o skapitalizowanej rencie za okres od dnia 1 czerwca 2002 r. do dnia 30 maja 2010 r. Skargę kasacyjną oparł na podstawach naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 445 § 1, art. 447 i art. 444 § 2 k.c. oraz przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik postępowania, tj. art. 321 § 1 i art. 328 § 2 k.p.c. Wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie tego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, przez zasądzenie na rzecz powoda zadośćuczynienia w wysokości 500.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15 czerwca 2010 r., renty z tytułu zwiększonych potrzeb za okres od dnia 1 czerwca 2002 r. do 31 sierpnia 2009 r. w wysokości po 1.200 zł miesięcznie płatnej do 10-go dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia płatności którejkolwiek z rat, w miejsce skapitalizowanej renty za ten okres, oraz zasądzenie renty z tytułu zwiększonych potrzeb od 1 września 2009 r. i na przyszłość - w wysokości po 2.000 zł miesięcznie, płatnej do 10-go dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia płatności którejkolwiek z rat, w miejsce skapitalizowanej renty za okres od 1 września 2009 r. do 31 maja 2010 r. i zasądzonej od 1 czerwca 2010 r. renty w wysokości po 1.200 zł płatnej do 10-go dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia płatności którejkolwiek z rat.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podniesione przez powoda zarzuty naruszenia prawa materialnego i procesowego dotyczyły dwóch kwestii, tj. wysokości zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę oraz renty z tytułu zwiększonych potrzeb i możliwości jej kapitalizacji.

Przewidziane w art. 445 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne ma na celu naprawienie szkody niemajątkowej wyrażającej się krzywdą w postaci cierpień fizycznych i psychicznych. W ten sposób ujawnia się, akcentowany w judykaturze, kompensacyjny charakter zadośćuczynienia pieniężnego (por. m. in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2008 r., II CSK 536/07, OSP 2010 r., nr 5, poz. 47; z dnia 30 stycznia 2004 r., I CK 131/03, OSNC 2005 r., nr 2, poz. 40 oraz z dnia 27 lutego 2004 r., V CK 282/2003, niepubl.). W orzecznictwie przyjmuje się, że określenie „sumy odpowiedniej” powinno być dokonane przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności konkretnej sprawy, a zwłaszcza rodzaju i rozmiaru doznanых obrażeń, czasokresu, uciążliwości procesu leczenia i dostosowawczej rehabilitacji, długotrwałości nasilenia dolegliwości bólowych, konieczności korzystania z opieki i wsparcia innych osób oraz jej zakresu, trwałych następstw tych obrażeń w sferze fizycznej i psychicznej oraz ograniczeń, jakie wywołują w dotychczasowym życiu, w tym potrzeby stałej rehabilitacji, zażywania środków farmakologicznych, zmiany charakteru zatrudnienia, trybu życia, przyzwyczajzeń, czy też sposobu spędzania wolnego czasu. Sąd, ważąc odpowiedniość zadośćuczynienia, musi mieć na względzie, że życie, zdrowie i integralność cielesna człowieka są dobrami najcenniejszymi (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2010 r., IV CSK 126/10, niepubl.). Podnosi się, że wysokość zadośćuczynienia odpowiadająca doznanej krzywdzie powinna być odczuwalna dla poszkodowanego i przynosić mu równowagę emocjonalną, naruszoną przez doznane cierpienia psychiczne.

Trafnie zarzucił skarżący, że Sąd Apelacyjny, określając wysokość sumy zadośćuczynienia należnego powodowi, uwzględnił tylko niektóre okoliczności będące przejawami jego krzywdy. W konsekwencji doszło do istotnego zaniżenia wysokości przyznanego zadośćuczynienia. Podkreślenia wymaga, że nastąpiło to mimo prawidłowego sformułowania w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku pełnego katalogu kryteriów i czynników, którymi należy się kierować przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia pieniężnego. O postawieniu skutecznego zarzutu naruszenia art. 445 § 1 k.c. można mówić również wtedy, gdy dochodzi do dysonansu pomiędzy poprawnie sformułowanymi przesłankami w ujęciu ogólnym (uniwersalnym) a zindywidualizowanymi przesłankami, dotyczącymi konkretnej

osoby pokrzywdzonej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2006 r., IV CSK 99/05, OSP 2009, nr 4, poz. 40).

Sąd Apelacyjny ustalając wysokość zadośćuczynienia na kwotę 300.000 zł, uwzględnił cierpienia fizyczne i psychiczne małoletniego powoda związane z obuoczną ślepotą i wynikające z niej ograniczenia w odczuwaniu radości płynących z wieku dziecięcego oraz dolegliwości związane z dotychczasowym procesem leczenia, a także konieczność stosowania odpowiedniej diety. Pomiął natomiast okoliczności w postaci uszczerbku neurologicznego i ortopedycznego i wiążących się z nimi dolegliwości odczuwalnych w życiu codziennym, podczas dalszej rehabilitacji i skutkujących ograniczeniami w wyborze przyszłej drogi zawodowej. Nie uwzględnił również młodego wieku powoda i wiążącej się z tym długotrwałości przeżywania cierpień fizycznych i psychicznych. Powód jest dopiero na początku swojej drogi życiowej i wszelkie dolegliwości będzie odczuwał na kolejnych – często poważniejszych – etapach życia: podczas zdobywania wykształcenia, zakładania rodziny czy uzyskiwania dochodów. Rozmiar tak rozumianej krzywdy jest możliwy do ustalenia obecnie i dlatego powinien znaleźć odzwierciedlenie w wysokości przyznanego zadośćuczynienia. Ponadto, została pominięta okoliczność w postaci aktualnej sytuacji majątkowej i życiowej powoda. W związku z przeprowadzką rodziny powoda z Ł. pod W. niewątpliwie nastąpiła zmiana dotychczasowych warunków, w jakich on funkcjonuje.

Uwzględniając żądanie w zakresie renty z tytułu zwiększonych potrzeb Sąd drugiej instancji zasądził kwotę 115.200 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15 czerwca 2010 r. W uzasadnieniu wyjaśnił, że kwota ta odpowiada skapitalizowanej rencie z tytułu zwiększonych potrzeb powoda w kwocie po 1.200 zł miesięcznie od 1 czerwca 2002 r. do końca maja 2010 r., tj. za okres poprzedzający wydanie wyroku. Tymczasem powód domagał się zasądzenia renty z tytułu zwiększonych potrzeb w wysokości 1.200 zł miesięcznie płatnej do 10 – ego dnia każdego miesiąca, poczynając od czerwca 2002 r., wraz z ustawowymi odsetkami, a od września 2009 r. w wysokości po 2.000 zł miesięcznie. Porównanie żądania powoda, ich oceny przez Sąd Apelacyjny oraz treści zaskarżonego orzeczenia nie pozwala skutecznie odeprzeć zarzutów naruszenia art. 447 k.c. oraz art. 328 § 2 i art. 321 § 1 k.p.c.

Przewidziana w art. 447 k.c. kapitalizacja renty, czyli przyznanie przez sąd poszkodowanemu zamiast renty lub jej części jednorazowego odszkodowania, uzależniona jest od kumulatywnego spełnienia dwóch przesłanek. Muszą wystąpić ważne powody oraz musi zostać zgłoszone stosowne żądanie poszkodowanego.

Sąd Apelacyjny – wbrew wymaganiu przewidzianemu w art. 328 § 2 k.p.c. – nie wyjaśnił, jakie względy przemawiały za kapitalizacją renty i czy mogą być one uznane za „ważne powody”. Ustawodawca w zdaniu drugim art. 447 k.c. wskazał jako przykład „ważnego powodu” sytuację, w której poszkodowany stał się inwalidą, a przyznanie jednorazowego odszkodowania ułatwi mu wykonywanie nowego zawodu. W doktrynie i orzecznictwie za okoliczności, które mogą uzasadniać kapitalizację renty, uznaje się np.: wyjazd zobowiązanego za granicę, niebezpieczeństwo likwidacji zobowiązanej osoby prawnej lub inne sytuacje zagrażające świadczeniu renty w przyszłości, a także okoliczności leżące po stronie poszkodowanego, jak potrzeba pokrycia większych wydatków uzasadnionych stanem jego zdrowia, związanych z koniecznością zmiany miejsca zamieszkania (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 2001 r., I CKN 1140/99, M. Prawn., 2001 nr 16, poz. 81; z dnia 28 października 1999 r., II UKN 175/99, OSNP 2001, nr 3, poz. 79; z dnia 3 grudnia 1998 r., II UKN 337/98, OSNP 1999, nr 13, poz. 429).

Powód nie złożył wymaganego przez art. 447 k.c. żądania przyznania mu jednorazowego odszkodowania zamiast renty. W toku procesu nie zmodyfikował swego roszczenia w sposób, o którym mowa w omawianym przepisie. Wybór jednej z alternatywnych możliwości zależy od samego poszkodowanego, a nie od swobodnej decyzji sądu. Przyznanie zatem jednorazowego odszkodowania zamiast renty bez stosownego wniosku poszkodowanego stanowi naruszenie nie tylko art. 447 k.c., ale i art. 321 k.p.c., wprowadzającego zasadę związania sądu żądaniem powoda.

Wyjaśnienia wymaga również kwestia dopuszczalności kapitalizacji renty z tytułu zwiększonych potrzeb za okres poprzedzający wydanie wyroku. Jak słusznie zauważył skarżący, literalne brzmienie przepisu art. 447 k.c. nie przesądza wprost, czy zasądzenie skapitalizowanej renty w miejsce renty płatnej miesięcznie

dotyczy wyłącznie należności przyszłych, czy również może objąć kwoty odnoszące się do okresów poprzedzających wydanie wyroku. Sąd Najwyższy w składzie orzekającym stoi na stanowisku, że art. 447 k.c. może być zastosowany jedynie do należności przyszłych. Za takim poglądem przemawia egzemplifikacja w dotychczasowym orzecznictwie okoliczności kwalifikowanych jako „ważne powody”, uzasadniające kapitalizację renty na zasadzie art. 447 k.c. Jak już wskazano, za powody takie uznawano zdarzenia (np.: wyjazd zobowiązanego za granicę, niebezpieczeństwo likwidacji zobowiązanej osoby prawnej) uzasadniające obawę, że przyszłe raty renty nie będą mogły być skutecznie egzekwowane lub nastąpią zakłócenia w wypłacie renty, a w dalszej perspektywie dojdzie do jej całkowitej utraty. Sytuacje te zagrażają regularnemu świadczeniu renty w przyszłości i dlatego ustawodawca, mając na uwadze uzasadniony interes poszkodowanego, wprowadził możliwość zamiany renty na jednorazowe świadczenie. Za takim stanowiskiem przemawia również to, że w razie zasądzenia renty mającej kompensować szkodę powstałą przed wydaniem wyroku, już w chwili uprawomocnienia się orzeczenia zasądzającego, należności te są w całości wymagalne. Nie ma zatem w takiej sytuacji uzasadnienia dla zastosowania instytucji przewidzianej w art. 447 k.c. Dlatego też skorzystanie przez Sąd Apelacyjny w niniejszej sprawie z mechanizmu zamiany renty na jednorazowe odszkodowanie co do należności za okres poprzedzający wydanie wyroku należy uznać za nieprawidłowe.

Wadliwe było również zasądzenie renty z tytułu zwiększonych potrzeb od września 2009 r. na przyszłość w kwocie 1.200 zł miesięcznie, mimo zgłoszenia przez powoda żądania zasądzenia renty w kwocie 2.000 zł miesięcznie poczynając od września 2009 r. i ustalenia przez Sąd Apelacyjny, że uzasadnione stanem zdrowia powoda wydatki wynoszą co najmniej 1.884 zł w skali miesiąca. Sąd nie wyjaśnił, dlaczego uwzględnił żądanie jedynie w zakresie kwoty 1.200 zł miesięcznie, mimo ustalenia, że wydatki na zwiększone potrzeby znacznie przekraczają tę kwotę. Również w tym zakresie doszło do naruszenia art. 328 § 2 k.p.c.

Na marginesie należy przypomnieć, że w judykaturze prezentowany jest pogląd, aprobowany przez skład orzekający, iż sąd, ustalając wysokość renty

z tytułu zwiększonych potrzeb, nie jest zobowiązany do drobiazgowej dokładności. W tym zakresie może kierować się wskazaniem zawartym w art. 322 k.p.c. (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 3 listopada 2009 r., II CSK 249/09, niepubl., z dnia 25 listopada 1999 r., II CKN 476/98, niepubl.).

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.